

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Srednja škola za okoliš i drveni dizajn

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
CANTON SARAJEVO
Secondary school of environment and wood
design

ETIČKI KODEKS

O ORGANIZACIJI I REALIZACIJI DRUŠTVENO-KORISNOG RADA

Sarajevo, maj 2022. godine

Na osnovu člana 61. Pravilnika o organizaciji i realizaciji izleta, studijskih posjeta, ekskurzija, kampovanja/logorovanja, društveno/korisnog rada, škole u prirodi i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada u osnovnoj i srednjoj školi ("Sl. novine Kantona Sarajevo", br. 15/22), Školski odbor JU Srednja škola za okoliš i drveni dizajn Sarajevo na IV sjednici održanoj dana 24.05.2022. godine donosi:

ETIČKI KODEKS

I UVOD

Član 1

1. Etički kodeks predstavlja skup načela, prava i obaveza kojima se određuju međuljudski odnosi svih učesnika ekskurzije. Etički kodeks predstavlja skup zajedničkih vrijednosti društveno prihvatljivih oblika ponašanja koje neposredni faktori odgojno-obrazovnog rada uvažavaju u svom djelovanju.
2. Cilj etičkog kodeksa je poticanje razumijevanja i prihvaćanje temeljnih načela moralno opravdanog ponašanja i njihovu primjenu.

Član 2

1. Društveno-koristan rad predstavlja poseban oblik odgojno-obrazovnog rada, planiran Godišnjim programom rada škole, koji podrazumijeva uključivanje učenika i nastavnika u humanitarni rad koji nema za cilj sticanje dobiti, a usmjeren je ka jačanju svijesti i pozitivnog odnosa učenika prema prirodnom i društvenom ambijentu u kojem živi, te domovini Bosni i Hercegovini u cjelini.
2. Društveno-koristan rad, u daljem tekstu društveno-korisno učenje, podstiče učenike da razvijaju samosvijest, brigu za druge, da uče ili da saraduju sa drugima, pružaju pomoć drugim ljudima bez obzira na razlike i na taj način doprinose poboljšanju kvaliteta života, aktivnom uključenju obrazovnih ustanova u društvene procese i razvoj humanijeg i ravnopravnijeg demokratskog društva.
3. Društveno-korisno učenje podrazumijeva i učenikovo ulaganje ličnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju aktivnosti za dobrobit drugog lica ili za opću dobrobit.
4. Obaveza organizatora je da sva sredstva stečena obavljanjem društveno-korisnog rada uplati na račun škole, kao namjenski grant, za učešće učenika čiji roditelji nisu u stanju snositi troškove u neobaveznim oblicima odgojno-obrazovnog rada.

II PRAVILA I OBAVEZE PONAŠANJA UČESNIKA DRUŠTVENO-KORISNOG RADA

Član 3

1. Učenici

- a) Učešće učenika u društveno-korisnom učenju se zasniva na principu dobrovoljnosti, a finansira se sredstvima roditelja ili iz doniranih sredstava.
- b) Za učešće učenika u društveno-korisnom učenju roditelji učenika moraju dati saglasnost, u suprotnom učenik ne može učestvovati.
- c) Učenici su dužni da se ponašaju odgovorno, da budu tačni i ispunjavaju sve zadate obaveze.
- d) Učenici su dužni i obavezni da prate i učestvuju u svim aktivnostima tokom realizacije društveno-korisnog učenja.
- e) Tokom realizacije društveno-korisnog učenja učenici su dužni i obavezni da se ponašaju pristojno i na društveno prihvatljivi način (i za vrijeme putovanja i tokom realizacije aktivnosti društveno-korisnog učenja). Zabranjen je bilo koji oblik neprihvatljivog ponašanja (guranje, štipanje, udaranje, verbalno vrijeđanje, fizičko nasilje, psovanje, seksualno uznemiravanje i dr.)

f) Učenici su obavezni da poštuju druge učenike, profesore i druga lica sa kojim stupaju u komunikaciju.

g) Učenici treba da pažljivo postupaju i da paze da ne oštete ličnu i imovinu drugih učesnika.

h) Učenici su dužni i obavezni da vode računa o ličnim stvarima (prtljag, novac, mobitel, fotoaparatus, nakit i druge vrijedne stvari).

i) Učenici treba da se pristojno oblače, te da vode računa o urednosti i ličnoj higijeni.

j) Zabranjeno je konzumiranje alkohola i opojnih sredstava.

k) Zabranjena je zloupotreba korištenja mobilnih aparata i drugih sredstava komunikacije kojima bi se uznemiravali drugi učesnici društveno-korisnog učenja.

l) Zabranjeno je udaljavanje i osamostaljivanje učenika bez odobrenja profesora.

lj) Zabranjeni su odlasci na neprikladna i osamljena mjesta.

m) Zabranjena je komunikacija sa nepoznatim osobama, uzimanje bilo kakvih sredstava ili predmeta od istih ili ulazak u njihov lični automobil.

n) Nije dozvoljen bilo koji vid uznemiravanja ostalih učesnika, a koji pridonosi stvaranju neugodnih i neprijateljskih odnosa, zastrašivanja, vrijeđanja i ponižavanja.

nj) Kod aktivnosti koje se realizuju u prirodi učenici su dužni da se odgovorno odnose prema prirodnim ljepotama zemlje, da ne uništavaju biljke ili ugrožavaju život životinja, ne pale vatru, ne bacaju smeće, ne uništavaju klupe i mjesta za odmor, ne konzumiraju nepoznate biljke, plodove i gljive.

o) Po povratku sa društveno-korisnog učenja učenici su obavezni da ponesu sve svoje lične stvari, da ne ostavljaju nered i smeće.

p) Učenici imaju pravo i obavezu da učestvuju u evaluaciji rada zaposlenika i evaluaciji uspješnosti društveno-korisnog učenja.

r) Učenici imaju pravo da budu upoznati sa Etičkim kodeksom na časovima odjeljske zajednice i obavezu ponašanja učenika u skladu sa istim.

2. Profesori (koordinator i supervizori)

a) Profesori – supervizori, koje su po ovlaštenju direktora zadužene za određenu grupu učenika, dužni su imati podatke o svakom učeniku zadužene grupe. Sastavni dio Etičkog kodeksa je Priručnik za društveno-korisno učenje odobren od strane Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo.

b) Profesor – koordinator je dužan posvetiti pažnju odabiru oblika društveno-korisnog rada i edukaciji učenika koji učestvuju u realizaciji ovog oblika odgojno-obrazovnog rada.

c) Profesor – koordinator treba osigurati učestvovanje maloljetnog učenika isključivo u onim aktivnostima koje su prilagođene njihovom uzrastu, fizičkom, psihičkom i moralnom stepenu razvoja.

d) Profesori – supervizori su dužni da vode brigu o učenicima, njihovoj bezbjednosti i zdravstvenom stanju.

e) Profesori - supervizori su dužni da zaštite učenike i ne dozvole nepoželjni uticaj drugih osoba (navođenje na konzumiranje energetskih pića, duhana, alkohola, opojnih sredstava ili drugi oblik neprihvatljivog ponašanja).

f) Profesori – supervizori su dužni da spriječe bilo koji oblik neprihvatljivog ponašanja učenika.

g) Odnos profesori – supervizora prema učenicima i drugim učesnicima mora biti profesionalan, nepristrasan i pristojan.

h) Profesori - supervizori se trebaju ponašati u skladu sa načelom jednakosti i pravednosti prema svim učenicima.

i) Od profesora – supervizora se očekuje odgovorno, savjesno i etički besprijekorno ispunjavanje svih obaveza prema učenicima i ostalim učesnicima društveno-korisnog učenja.

j) Profesori – supervizori su dužni i obavezni da osiguraju tajnost podataka o zdravstvenom stanju i drugim specijalnim potrebama učenika, a poštujući privatnost učenika.

k) Profesori – supervizori su dužni da se ponašaju odgovorno i da komuniciraju na očekivan način.

l) Zabranjeno je konzumiranje alkohola i opojnih sredstava profesorima (koordinator i supervizori).

3. Roditelji/staratelji učenika

a) Roditelj /staratelj ima pravo da bez bilo kakve prisile odluči o učešću njegovog djeteta u realizaciji društveno-korisnog učenja.

b) Roditelj /staratelj ima pravo da na roditeljskom sastanku bude obaviješten o sadržaju aktivnosti, mjestu i vremenu realizacije.

c) Roditelj /staratelj je obavezan da da pismenu saglasnost za učešće njegovog djeteta u društveno-korisnom učenju.

d) Društveno-korisnog učenje finansiraju roditelji.

e) Roditelji/staratelji su dužni da blagovremeno upoznaju razrednika ili druge nosioce organizacije društveno-korisnog učenja o zdravstvenom stanju, sklonostima učenika ili nekoj drugoj specijalnoj potrebi učenika, te eventualno o terapiji koju učenik koristi.

f) Odnos roditelja/staratelja prema profesorima - supervizorima treba da bude tolerantan, pristojan i uvažavajući, a s ciljem ostvarivanja dobrobiti za dijete.

g) Roditelji/staratelji su dužni da poštuju ličnost učenika, profesora, da ih ne vrijeđaju, uznemiravaju ili diskriminišu po bilo kojem osnovu.

h) Roditelji su obavezni da nadoknade troškove, ukoliko učenik prouzrokuje štetu tokom realizacije društveno-korisnog učenja.

i) Roditelji/staratelji imaju pravo da budu upoznati sa Etičkim kodeksom o ponašanju učesnika društveno-korisnog učenja na roditeljskim sastancima.

III PRAVILA MEĐUSOBNE KOMUNIKACIJE

Član 4

1. Svi učesnici društveno-korisnog učenja su dužni i obavezni da se ophode uljudno i da poštuju jedni druge.

2. Zabranjena je svaka vrsta uvreda, psovki, omalovažavanja, vrijeđanja među učesnicima društveno-korisnog učenja ili upotreba fizičkog nasilja.

3. Zabranjena je bilo koja vrsta diskriminacije i neprijateljstava među učesnicima društveno-korisnog učenja.

IV VRIJEME I MJESTO REALIZACIJE AKTIVNOSTI

Član 5

1. Svaki vid angažmana u društveno-korisnom radu realizira se u vremenu od 7 sati i 30 minuta do 19 sati i 30 minuta.

2. Društveno-koristan rad učenika srednjih škola organizuju se i realiziraju u Bosni i Hercegovini.

V TAJNOST PODATAKA

Član 6

Obaveza škole je da osigura tajnost podataka o zdravstvenom stanju i drugim specifičnim potrebama učenika.

VI ZABRANA OSAMOSTALJIVANJA

Član 7

1. Zabranjuje se osamostaljivanje učenika od grupe učenika i profesora, a bez dozvole i odobrenja profesora – supervizora.

2. Zabranjuje se osamostaljivanje profesora i drugih zaposlenika škole sa manje od tri učenika.

3. Zabranjeno je učenicima da posjećuju neprikladna i osamljena mjesta.

VII ZABRANA DISKRIMINACIJE I UZNEMIRAVANJA

Član 8

1. Zabranjen je bilo koji oblik diskriminacije učenika i drugih učesnika društveno-korisnog učenja, a prema vjerskoj, nacionalnoj, spolnoj, rasnoj osnovi, tjelesnom izgledu, zdravstvenom stanju ili bilo kojoj drugoj osnovi.
2. Učesnici društveno-korisnog učenja ne smiju biti podložni predrasudama koje mogu dovesti do neobjektivnosti i diskriminacije.
3. Zabranjen je svaki oblik uznemiravanja drugih učesnika. Pod uznemiravanjem se podrazumijeva svaki verbalni, neverbalni ili fizički čin koji drugu osobu zastrašuje, vrijeđa, ponižava.
4. Zabranjen je bilo koji oblik seksualnog uznemiravanja, koje podrazumijeva upućivanje verbalnih ili fizičkih prijedloga seksualne prirode drugoj osobi, iznošenje seksualno obojenih šala i opaski ili bilo koji drugi oblik ponašanja koji je seksualno obojen.

VII ZAVRŠNE ODREDBE

Član 9

1. Škola ima obavezu upoznati sve faktore/učesnike društveno-korisnog učenja s Etičkim kodeksom.
2. Kršenje odredbi Etičkog kodeksa bilo kojeg oblika odgojno-obrazovnog rada iz Pravilnika predstavlja osnov za pokretanje disciplinskog postupka za prekršioce (učenike i profesore).

Član 10

Etički kodeks stupa na snagu 8 dana od dana objavljivanja na oglasnoj ploči škole, nakon donošenja odluke Školskog odbora JU Srednja škola za okoliš i drveni dizajn Sarajevo.

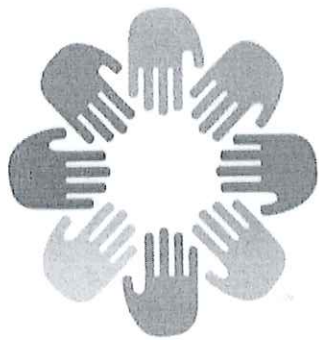

PREDSJEDNIK ŠKOLSKOG ODBORA

Eniz Tahmaz
Eniz Tahmaz, dipl.ing.šumarstva

Broj: 04/01-1-1232-4/2022

Sarajevo, 24.05.2022. godine

DRUŠTVENO KORISNO UČENJE

Dnevnik rada

Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona
Sarajevo

Šta je društveno korisno učenje ?

Društveno korisno učenje (eng. *service learning*) predstavlja snažan oblik pedagogije koji učeniku pruža mogućnost za povezivanje iskustava kroz pružanje usluga u zajednici sa intelektualnim kontekstom svog obrazovanja.

Zašto „društveno korisno učenje“ ?

Za učenike društveno korisno učenje predstavlja skup znanja i iskustava koje stiču kroz aktivnosti koje sami osmisle, odaberu i realizuju. To trebaju biti aktivnosti u kojima uživaju, a koje su izazovne i zanimljive, te čijom realizacijom učenici razvijaju nova znanja i vještine, koje kroz tradicionalnu nastavu uglavnom nisu u mogućnosti razviti.

Slika 1. Ideja društveno korisnog učenja je da poveže znanja stečena na nastavi sa potrebama u zajednici.

Kroz društveno korisno učenje se postižu neki od sljedećih ishoda učenja:

- Unaprjeđenje proseca učenja i istraživačkih aktivnosti
- Poticanje društvenog zalaganja učenika putem nastave
- Upoznavanje sa potrebama društva
- Razvijanje svijesti o vlastitim mogućnostima kod učenika
- Snalaženje u novim i nepoznatim situacijama
- Iniciranje i planiranje aktivnosti od značaja za zajednicu od strane učenika
- Preuzimanje odgovornosti za svoje djelovanje
- Vježbanje organizacijskih vještina i timskog rada
- Učenje vještina prezentacije određenih problema te predlaganje rješenja
- Vježbanje komunikacijskih vještina
- Razvijanje vještina kritičkog osvrta na uradene aktivnosti
- Poticanje razvoja partnerskih projekata sa predstavnicima javnih i neprofitnih sektora
- Poticanje suradnje sa relevantnim društvenim institucijama, inicijativama i organizacijama
- Razvoj saradnje sa medijima
- Prevencija delinkventnog ponašanja učenika
- Razvijanje empatije kod učenika
- Reduciranje broja sati provedenih uz kompjuter ili mobitel.

Kako se realizuje društveno korisno učenje ?

Društveno korisno učenje se realizuje kroz nekoliko oblika, i to:

- A. **Direktno** društveno korisno učenje zahtijeva direktni kontakt sa pojedincima/ zajednicama u potrebi. Najbolji primjeri ovog oblika učenja su međugeneracijski

projekti gdje su učenici uključeni u rad sa starijima ili malom djecom, te pomaganje vršnjacima pri savladavanju gradiva, razvoju vještina i slično.

- B. **Indirektno društveno korisno učenje** podrazumijeva angažman učenika od kojeg korist osjeti ciljana zajednica/ sredina/ pojedinac, ali učenici nisu u direktnom kontaktu sa onima koji su u potrebi. Primjeri ovakvog učenja su aktivnosti kao što je prikupljanje pomoći ugroženim porodicama ili izbjeglicama, aktivnosti uređenja okoliša, i slično. Vrlo često ova vrsta učenja podrazumijeva i razvoj saradnje sa organizacijama koje realizuju projekte ili koje su u direktnom kontaktu sa onima koji su u potrebi.
- C. **Zagovaranje** predstavlja oblik društveno korisnog učenja gdje se učenici koriste svojim talentima, sposobnostima i prethodno stečenim znanjem kako bi skrenuli pažnju na neki problem u zajednici ili podigli svijest javnosti o nekom problemu. Ovakve aktivnosti mogu uključivati izradu prezentacija, postera, javnog govora i slično.
- D. **Istraživanje** podrazumijeva učešće učenika u aktivnostima pronalaženja i prikupljanja podataka od javnog interesa i izvještavanja javnosti o rezultatima istraživanja. Ovakve aktivnosti nerijetko podrazumijevaju saradnju sa drugim obrazovnim ustanovama ili organizacijama s ciljem zajedničkog rješavanja bitnih problema.

Oblici društveno-korisnog učenja se realizuju u okviru jednog grupnog projekta kojeg osmisle i realizuju učenici i nekoliko projekata čiji su organizatori škola ili organizacije i ustanove odobrene od strane Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo

Koje su obaveze učenika?

- Učenici su obavezni da kroz četiri godine obrazovanja u srednjoj školi realizuju minimalno 40 sati društveno korisnog učenja

- U okviru 40 sati, svaki učenik realizuje minimalno 3 različita oblika učenja
- 15 sati društveno korisnog učenja treba biti realizovano u okviru grupnog projekta, dok preostali broj sati učenik realizuje u okviru različitih aktivnosti
- Aktivnosti za grupni projekat se planiraju i realizuju u timovima od najmanje 5 učenika, gdje svaki član tima treba da ima jasno definisan zadatak na koji će i pisati osvrt
- Učenici prate i bilježe sate koje su realizovali kroz različite aktivnosti u posebno kreiran dnevnik društveno korisnog učenja, koji periodično predaju na uvid supervizorima, tj. nastavnicima koji su zaduženi da prate njihov rad.
- Učenici su dužni da prilože i materijale kojima potvrđuju da su učestvovali u realizaciji određenih aktivnosti (slike, potvrde o učešću na radionicama, saglasnost organizacija za učešće, zahvalnice i slično).
- Nakon svake aktivnosti učenici su dužni da napišu osvrt, odnosno da prepoznaju koje su to vještine unaprijedili pomaganjem zajednici, i koja se to dodatna pitanja javljaju ili mogućnosti za dalji rad na istom polju.
- Samo aktivnosti koje su prethodno odobrene od strane odgovornog supervizora su važeće i računaju se u ukupni zbir sati.

Kako se prijavljujem za projekte koje želim da radim?

1. Grupa od najmanje 5 učenika predaje popunjen projektni aplikacioni formular školskom koordinatoru za društveno korisno učenje.
2. Koordinator određuje supervizora
3. Grupa dalji rad na pripremi i realizaciji projekta realizuje u saradnji sa supervizorom
4. Svi članovi grupe pišu plan realizacije, tok realizacije i osvrt u svoj Dnevnik društveno korisnog učenja

Kako učestvujem u drugim aktivnostima društveno korisnog učenja?

- Prijavim se na aktivnosti koje se organizuju na nivou škole, ili
- aktivnosti koje organizuju druge ustanove i organizacije, a koje su izrazile potrebu za saradnjom u pogledu društveno korisnog učenja.

Kada realizujem aktivnosti društveno korisnog učenja ?

- Aktivnosti se realizuju tokom 4 godine srednjoškolskog obrazovanja.
- Aktivnosti pokušavam ravnomjerno raspodjeliti na svaku od 4 školske godine.
- Krajnji rok za završetak svih aktivnosti društveno-korisnog učenja je početak II polugodišta u IV razredu srednje škole.

S kim u školi saradujem tokom društveno korisnog učenja?

- Koordinator za DKU je osoba zadužena za organizaciju aktivnosti učenika. Koordinatoru podnosim projektni prijedlog (grupa učenka), te se prijavljujem za aktivnosti na nivou škole.
- Koordinator dodjeljuje supervizora svakom učeniku pojedinačno, kao i grupi učenika za grupne projekte.
- Supervizor je profesor ili član stručnog osoblja škole koji nadgleda i pomaže realizaciju učeničkih projekata, te pojedinačne aktivnosti učenika u ustanovama i organizacijama van škole (u skladu sa dogovorom sa koordinatorom).
- Dnevnik društveno korisnog učenja predajem supervizoru.

Kako pišem osvrt na aktivnost?

Učenje kroz društveno korisni rad je cilj svake aktivnosti. Društveno korisno učenje podrazumijeva da svaka aktivnost razvija moje razumijevanje svijeta i zajednice u kojoj živim, utječe na moja razmišljanja i emocije, razvija sposobnosti i vještine, te usmjerava da budem dobar čovjek i odgovoran građanin.

U osvrtu na svaku aktivnost društveno korisnog učenja iznosim moja zapažanja, emocije i razmišljanja.

U osvrtu na projekat odgovaram na osnovna tri pitanja:

1. Šta smo planirali ostvariti našim projektom?
2. Koje aktivnosti smo realizovali tokom projekta?
3. Koji su ishodi našeg društveno korisnog učenja tokom projekta?

Osim ovih pitanja, osvrt bi trebao sadržavati i odgovore na pitanja kao što su:

- Koliko je projekat i društveno korisno učenje bilo uspješno?
- Ko ima koristi od realizacije našeg projekta/aktivnosti?
- Kako sam ja učestvovao u realizaciji grupnog projekta?
- Šta su bili nedostaci u realizaciji projekta/aktivnosti?
- Kako stečeno znanje može pomoći u mom svakodnevnom životu?
- Da li realizacija projekta čini da se više osjećam dijelom društvene zajednice?
- Da je moje učenje povezano sa nastavnim gradivom?

Svaka aktivnost treba biti potkrijepljena sa minimalno dvije fotografije ili videom, certifikatom i slično.

Šta ne može biti društveno korisno učenje?

- Svaka aktivnost u kojoj imam materijalnu korist ili nagradu kao što je novac ili posebna usluga.
- Svaka školska aktivnost u kojoj ću dobiti ocjenu ili kredit prema ocjenama.

- Praktični sati za aktivnosti performanse (tj. hor, sportska praksa, itd.)
- Pomaganje rođaku ili prijatelju sa posla.
- Učestvovanje u vjerskoj ili političkoj aktivnosti, ili promovisanje neke religije, političke stranke i sl.
- Sviranje u bendu ili gluma za formalne priredbe u školi ne predstavlja službu u zajednici osim ako bend ili grupa ne nastupa izvan škole u korist drugih, kao što je u domu za nezbrinutu djecu, staračkom domu i slično.

DNEVNIK DRUŠTVENO KORISNOG UČENJA

ŠKOLA : _____

UČENIK/CA: _____

RAZRED : _____

RAZREDNIK/CA: _____

SUPERVIZOR : _____

Saglasnost roditelja za učešće u aktivnostima društveno korisnog rada i učenja

Ja, _____ roditelj učenika/učenice
_____ dajem saglasnost da moje dijete tokom
školovanja u _____ (naziv škole) učestvuje u svim
aktivnostima koje se organizuju u okviru realizacije programa društveno korisnog
učenja u srednjim školama u Kantonu Sarajevo.

Potpis roditelja : _____

Naziv škole : _____

Školska godina : _____

Datum: _____

DRUŠTVENO KORISNO UČENJE

Projektni prijedlog

PROJEKAT : _____

Period trajanja projekta : _____ do _____

Vrijeme pripreme i realizacije projekta : _____ sati

Učesnici projekta :

_____
_____
_____

Oblik društveno-korisnog učenja :

direktno   indirektno   zagovaranje   istraživanje

Cilj projekta :

_____
_____
_____

Projekt se realizuje na :   nivou škole   nivou društvene zajednice

Očekivani rezultati realizacije projekta (u skladu sa ishodima):

_____
_____
_____

Supervizor / profesor : _____

